

Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра классической филологии

Аннотация к дипломной работе

**«ЛАТИНОЯЗЫЧНЫЕ ЛЕГЕНДЫ НА КАРТАХ И ГРАВЮРАХ ИЗ
ФОНДОВ НАЦИОНАЛЬНОГО ИСТОРИЧЕСКОГО МУЗЕЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ»**

Скоробогатая Валерия Владимировна

Научный руководитель:
кандидат филологических наук, доцент
Прокопчук Ольга Генриховна

РЕФЕРАТ

Скоробогатая Валерия Владимировна

ЛАТИНОЯЗЫЧНЫЕ ЛЕГЕНДЫ НА КАРТАХ И ГРАВЮРАХ ИЗ ФОНДОВ НАЦИОНАЛЬНОГО ИСТОРИЧЕСКОГО МУЗЕЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Дипломная работа состоит из введения, пяти глав, заключения, списка использованных источников (65 источников) и четырех приложений; полный объем работы – 81 страница и 35 страниц приложений. В работе 41 таблица и 8 диаграмм.

Ключевые слова: ЛЕГЕНДА КАРТЫ, ЛЕГЕНДА ГРАВЮРЫ, ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКАЯ ГРУППА, ОНИМ, ЛЕКСЕМА.

Объект исследования: лексический материал латиноязычных легенд карты Г. Меркатора «Lithuania», гравюр Э. Дальберга «Осада Бреста 1657 г.», «Третий день битвы под Варшавой 20 июля 1656 г.» и гравюры «Осада Ляховичской крепости 1660 г.».

Предмет исследования: графика и структурно-семантические особенности лексического аппарата латиноязычных текстов легенд исследуемых карты и гравюр.

Цель дипломной работы: выявление графических, структурно-семантических особенностей лексики текстов легенд исследуемых карты и гравюр.

Методы исследования: описательный, сопоставительный, статистический, метод компонентного анализа.

Научная новизна: легенда карты «Lithuania» впервые стала объектом специального лингвосемиотического исследования: впервые анализируются ее ономастикон и лексико-семантические группы слов. Также впервые исследуются лексико-семантические группы слов, представленные в латиноязычных легендах гравюр Э. Дальберга «Осада Бреста 1657 г.» и «Третий день битвы под Варшавой 20 июля 1656 г.» и гравюры «Осада Ляховичской крепости 1660 г.». Приводится полный перевод текстов легенд данной карты и гравюр на русский и белорусский языки.

Практическая значимость полученных результатов: материалы исследования могут быть использованы в различных научно-просветительских проектах по истории Великого княжества Литовского, а также применяться филологами, историками, культурологами при написании статей и создании обучающих курсов о белорусских землях периода Речи Посполитой.

РЭФЕРАТ

Скарабагатая Валерыя Уладзіміраўна

ЛАЦІНАМОЎНЫЯ ЛЕГЕНДЫ НА КАРТАХ І ГРАВЮРАХ З ФОНДАЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА ГІСТАРЫЧНАГА МУЗЕЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Дыпломная работа складаецца з уводзін, пяці глаў, заключэння, спіса выкарыстаных крыніц (65 крыніц) і чатырох дадаткаў; поўны аб'ём работы – 81 старонка і 35 старонак дадаткаў. У рабоце 41 табліца і 8 дыяграм.

Ключавыя словы: ЛЕГЕНДА КАРТЫ, ЛЕГЕНДА ГРАВЮРЫ, ЛЕКСІКА-СЕМАНТЫЧНАЯ ГРУПА, ОНІМ, ЛЕКСЕМА.

Аб'ект даследавання: лексічны матэрыял лацінамоўных легенд карты Г. Меркатара «Lithuania», гравюр Э. Дальберга «Аблога Брэста 1657 г.», «Трэці дзень бітвы пад Варшавай 20 ліпеня 1656 г.» і гравюры «Аблога Ляхавіцкай крэпасці 1660 г.».

Прадмет даследавання: графіка і структурна-семантычныя асаблівасці лексічнага апарату лацінамоўных тэкстаў легенд дадзенай карты і гравюр.

Мэта дыпломнай работы: выяўленне графічных, структурна-семантычных асаблівасцяў лексікі тэкстаў легенд даследуемых карты і гравюр.

Метады даследавання: апісальны, супастаўляльны, статыстычны, метады кампанентнага аналізу.

Навуковая навізна: легенда карты «Lithuania» упершыню стала аб'ектам спецыяльнага лінгвасеміятычнага даследавання: упершыню аналізуюцца яе анамастыкон і лексіка-семантычныя групы слоў. Таксама ўпершыню даследуюцца лексіка-семантычныя групы слоў, прадстаўленыя ў лацінамоўных легендах гравюр Э. Дальберга «Аблога Брэста 1657 г.», «Трэці дзень бітвы пад Варшавай 20 ліпеня 1656 г.» і гравюры «Аблога Ляхавіцкай крэпасці 1660 г.».

Прыводзіцца поўны пераклад тэкстаў легенд дадзенай карты і гравюр на рускую і беларускую мовы.

Практычная значнасць атрыманых вынікаў: матэрыялы даследавання могуць быць выкарыстаныя ў розных навукова-асветніцкіх праектах па гісторыі Вялікага Княства Літоўскага, а таксама ўжывацца філолагамі, гісторыкамі, культуролагамі пры напісанні артыкулаў і стварэнні навучальных курсаў аб беларускіх землях перыяду Рэчы Паспалітай.

RESUME

Skarabahataya Valeryia

LATIN-LANGUAGE LEGENDS ON MAPS AND ENGRAVINGS FROM THE COLLECTIONS OF THE NATIONAL HISTORICAL MUSEUM OF THE REPUBLIC OF BELARUS

The thesis consists of an introduction, five chapters, a conclusion, a bibliography (65 references) and four appendices; total work volume is 81 pages and 35 pages of appendices. There are 41 tables and 8 diagrams in the thesis.

Key words: LEGEND OF THE MAP, LEGEND OF THE ENGRAVING, LEXICO-SEMANTIC GROUP, ONYM, LEXEME.

Object of the research: lexical material from the Latin-language legends of G. Mercator's map «Lithuania», E. Dahlberg's engravings «The Siege of Brest in 1657», «The Third Day of the Battle of Warsaw on July 20, 1656» and of the engraving «The Siege of the Lyakhovichi Fortress in 1660».

Subject of the research: graphics and structural-semantic features of the lexicon from the Latin-language legends of this map and engravings.

Aim of the research: identification of graphic, structural and semantic features of the lexicon from the Latin-language legends of this map and engravings.

Research methods: descriptive, comparative, statistical methods, method of component analysis.

Scientific novelty: for the first time the legend of the «Lithuania» map became the object of special linguo-semiotic research: its onomasticon and lexico-semantic groups are analyzed for the first time. Also, it is the first attempt to study lexical-semantic groups of words presented in the Latin-language legends of E. Dahlberg's engravings «The Siege of Brest in 1657», «The Third Day of the Battle of Warsaw on July 20, 1656» and the engraving «The Siege of the Lyakhovichi Fortress in 1660». A complete translation of the Latin-language legends from this map and engravings into Russian and Belarusian languages is given.

Practical value of the obtained results: the research materials can be used in various scientific and educational projects on the history of the Grand Duchy of Lithuania, as well as used by philologists, historians, cultural scientists for articles and training courses about the Belarusian lands of the Polish-Lithuanian Commonwealth period.